

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS BAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: félévre 6 kor., negyedév 3 kor. — fill.
Vidéken: félévre 9 kor., negyedévre 4 kor. 50 fill.

REDAKTOR:

BENEDEK JÁNOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

SZEKELY IMRE.

POLITIKAI TANÁCSKÖZÖSÉG:

Dr. BOROSS LAJOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debrecen, Fő tér 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Nehéz napok.

— márczius 24.

A helyzet komor fejlődése folyamán eljutottunk ide odaig, ahol az izgalom a legnagyobb fokra hág és követeli a végső határozást. Olyan nagyra nőtt a válság, amilyenek, noha az utóbbi esztendőben sok mindenféle fajtáját megismertük, a kiegyezés óta még nem láttuk. Beszélnek immár szakításról is; olyan szavak sühognak a levegőben, amelyek félelmetes és végzetes jelentőséggel súlyosak. És a komor látszat olyan képet vet a közeledő jövő fátylára, amely az alkotmányos kormány felelősségével nem vértezett uralkodót a nemzettel ridegen szemben állva mutatja.

Immár hiteles adatunk van róla Andrássy Gyula gróf törekvésének meggyőzésében, hogy a király a nemzeti kívánalmaknak eleget tenni, azokat teljesíteni nem hajlandó. Bizonyos, hogy ennek a valóságnak a kiderülése a legnagyobb mértékben alkalmas arra, hogy a csalódás és keserűség érzését támassza a magyar szívekben. De bizonyos az is, hogy a nemzet feladata ezzel a sajnálatos

valósággal szemben világos és határozott Annál világosabb és határozottabb, mert kitartásának és következetességének ereit természetes és törvényes joga, kifejezett akarat, alkotmánya és a királyi eskü szentsége egyaránt táplálják. — Semmi se történhetik ellene úgy, hogy egyuttal ne ezek ellene is történjenek.

Az uralkodó magatartásának megértésére, ha ez a magatartás a magyar nemzetre fájdalmas is, okot, amely magyarázza, találnak az utolsó harmincz esztendő történetében. Amióta a szabadelvű párt kormányozta Magyarországot, ez a párt mindig olyan tanácsokat liferált a királynak, akik a nemzetnek most parancsoló szóval kifejezett kívánságait nem szüntek meg előtte egy okvetetlenkedő kisebbség követelődésének bélyegezni, amelyet azonban a nemzet nagy többsége magától elutasít. Ahány választás volt Magyarországon, mind olyan eredményt produkált, amelyre a kormányok ez állításuk igazolására méltán hivatkozhattak az alkotmányos király előtt. Igaz, hogy minden választás alatt és után zúgott a levegő az ellenzék panaszától a kormány erőszakossága, lelki-

ismeretlensége és olyan visszaélései miatt, amelyek hírhedtté tették a magyar képviselőválasztást világszerte. De ebből a zivatarból a trón magasságába csak gyöngye moraj jutott, amit az uralkodó joggal tarthatott csak a bukott fél érthető kesergésének. A király soha se látott választást. Nem volt se ellenzéki jelölt, se szavazópolgár, se bizalmi ierfiu, se a szabadelvű párt intézőbizottságának tagja. Ő nem látta soha, hogyan születik a kormány-párti képviselő, hivatali terrorizmus, olvasatlan pénz, lélekvásárlás, jogfosztás, zsandárszurony és huszárlóvak patkóinak bábáskodásával. Ha van ember az országban, aki okkal hihette, hogy a magyar nemzetnek nem kell a magyar kommandó és szivből rajong a fekete-sárga kardbojtért, úgy ő az. És ha van valaki, akit csakugyan nagyon, de nagyon meglephetett a mostani fordulat, amikor vulkánikus erővel tört ki a mindenféle hideg réteggel lenyugózott forró nemzeti akarat, akkor megint ő az.

Innen ez a mostani álláspontja, amely látszólag merev ellentállás, de igazában nem lehet más, mint nagyon is hosszúra nyúló határozatlanság; kételkedés a fordulat ere-

Báró Wesselényi Miklós.

— Dr. Kardos Samu könyve. —

Ki szobrot érdemel, — mondja báró Lőtvös József: — szoborra szüksége nincsen; mert minden szobornál jobban daczol az idővel az az emlék, melyet önmaga emel magának az ember. És mégis, — fáj látnunk, hogy ott, ahol Széchenynek, Deáknak szobra áll, nincs hely az „ársvi hajós”, a nagy Wesselényi szobrának, pedig nemes és önzetlen alakja világító torony volt közéletünk zajló tengerén s eszméinek tiszta fényével biztos irányt jelölt mind azoknak, kik különböző uton, de mind egy célra: — a haza és nemzet boldogítására törekedtek.

A kor, melyben Wesselényi élt (1796—1850), a nemzeti ébredésnek izzó, mozgalmas korszaka volt, a mikor nem — halni, hanem élni volt nehéz a hazáért. És Széchenyi korának, a harminczas évek hazafias ellenzékének, melynek lelkében a jövő Magyarország diadalmos eszméi érték, Wesselényi Miklós volt első vezére. A második Széchenyi volt, a harmadik Kossuth. Pályájuk kezdetén barátok mind a hárman; de aztán, mint a súlyedő hajók, — az egyik jobbra, másik balra súlyed el...

A huszonnégy éves Wesselényiben már kész a legmagyarabb magyar, a huszonkilenc esztendő Széchenyiben még csak dereng — a legnagyobb. Wesselényi csupa

hit, csupa szilaj hazafiság, míg Széchenyiben jövő nagy hivatásának még csak a sejtelme ébredsz.

A kornak, melynek küszöbén a két jó barát fiatal szíve hajlamából s egy nagy nemzeti cél érdekében jelenik meg, két százból fonódó vezéreszméje: — legyünk európaiak és legyünk magyarabbak. Tipikus magyar mind a kettő a szabadság lángoló szeretetében és a rendületlen királyhűségben, Széchenyiről nem kell ezt bizonyítani, — a kurucz Wesselényi pedig önmaga bizonyítja ezt, midőn pörbefogatása ellen irt tiltakozását (Balittétek, 1831) így végzi: — „Eljen törvényes fejedelmem oly sokáig s a végre, hogy hazám minden sebeit meggyógyolhassa; éljen a nemzet, s legyen mindig méltó, hogy szabad legyen!” — Pedig akkor már titkon elhatározta a kormány, hogy elfogadja és megsemmisíti őt, s ezt Wesselényi maga is jól tudta.

Meghasonlítását Széchenyivel az okozta, hogy az eszközökben, amelyekkel nemzetünket nagygyá, hatalmassá és szabadá tenni igyekeztek, nem értettek egyet. Széchenyi inkább a nemzetben másban kereste elmaradásának, súlyedésének, egész balsorsának okait, míg Wesselényi a százados nemzeti elnyomatásban, a törvénytelen ségek végtelen sorozatában látta bajainak forrását. Ezért Széchenyi a nemzeti önértzet, a kulturális és gazdasági tevékenység fölélesztésével iparkodott fejleszteni a hazát, míg Wesselényi alkotmányunknak s ezzel

szabad mozgásunknak biztosítását tartotta nemzeti fejlődésünk feltételül szükséges alapjának. Széchenyi nem akart újat huzni, szakítani a kormánytól, mert féltette munkája eredményeit az esetleges közjogi bizonytalanságtól; Wesselényi ellenben kurucz szenvedélyvel osiromolta a kormányt s az irt jog erejében bizva, mindenek előtt szabad teret akart biztosítani a nemzeti munkának.

Itt és ezért vált el a két nagy hazafi útja. Mint hatalmas feszítő ék furódott közéjük a Kossuth Lajos gigászi egyénisége és Széchenyi már 1835 ben úgy ír Wesselényiről „Naplójában”, mint később Kossuthról: — „Mindent elront és összegázol, amit oly régóta s annyi fáradtsággal vettem, munkáltam!” — Széchenyi tehát elszakadt Wesselényitől, amint elszakadt Kossuthtól s bár a magánéletben nem szakította meg vele a jó viszonyt, a politikában mégis szembe fordult vele. Wesselényi ekkor egész lelkével Kossuthoz csatlakozott s együtt küzdött vele mindaddig, míg a forradalmi áramlatok felül nem kerekedtek Kossuthban. Ekkor megdőbönt. Magyar lelkének hűsége került felszínre a királyhoz és törvényhez: — a szántóvető aggodalma, midőn a mármár betakarítandó termést sötét felhők fenyegetik... Az ifjuság elfordult egykori bálványától, a „vak oroszántól”, mikor a muzeum lépcsőjén mérsékletre és törvénytiszteletre intette. Kossuth se értette többé a Corpus juris-szal argumentáló vak patrio-

jében és alapja szilárdságában. Csak ez sugalmazhat olyan bizakodást, mintha egy új választás képes lenne megmásítani ezt az új alakulást a régi helyzet ábrázatára. De a helyzet olyan sötét, hogy van látszat, amely mintha a legrosszabbal fenyegetne, azzal, mintha a nemzet nélkül akarnák kormányozni a nemzetet.

Ezt a rémet mi egyelőre csak — rémnek tartjuk. De ha felbukant, vissza kell üzni a mélységbe egy pillanat alatt az egész egységes magyar nemzet parancsoló szavával és erejével. Itt már nem szabad lenniök korlátoknak, amelyek a nemzet képviselét egymás ellen küzdő pártokra tagolják. Hiszen a szabadelvű párt is folyton hirdette és a törvény igaza szerint joggal hirdethette is a választóknak, hogy a Hatvanhét alapján nemzeti jogaink összesége elérhető. Ha lelkében hü volt a törvényhez és igaz a nemzethez: elsőrangú kötelessége állást foglalni egy olyan felfogás ellen, amely ezt tagadásba venni és e tagadással a Hatvanhetet megsérteni merészkedik. Ez olyan kötelesség, amellyel legelső sorban magamagának tartozik, ha jogot és igényt tart rá, hogy a hazafias pártok sorába számítsák. Ha már a vezérei segítettek abban, hogy egy ilyen felfogás megteremhessen, legalább bizonyosságot tehet a nemzet előtt a jóhiszeműségéről.

Alkotmányválság.

— márczius 24.

Ezt a ozimet kell adnunk a mai naptól kezdve a válságnak, mert most már nem csupán arról van szó, hogy milyen

politikai pártsoportok bizatnak meg a kormányalakítás feladatával, hanem kétségessé, bizonytalanná lett, vajjon rövid időn belül lesz-e egyáltalán felelős kormányunk?

A helyzet ugyanis ma úgy áll, hogy a király nem fogadta el a koalíciós többségi ellenzék programját, viszont az ellenzék nem fogadja el a király álláspontját. Minthogy a szövetséges ellenzék ez idő szerint a nemzet többségét képviseli, nyilvánvaló, hogy a nemzet és a király — a két döntő alkotmányos tényező — között sajnálatos szakítás állott be, melynek súlyos és veszedelmes következményeit mérlegelni sem merjük, de kénytelenek vagyunk.

Ha ugyanis a szövetséges ellenzék egységesen együtt marad és követeléseit mellett rendületlenül kitart, akkor a király részére két út marad: vagy feloszlatja az országgyűlést és új választást rendel el, vagy elnapolja azt és olyan kormányt nevez ki, amely parlamenti felelősség nélkül vezetné a kormányzati ügyeket. Az új választás igen kockázatos vállalkozás a koronára nézve, mert ugyanaz az ellenzéki szövetség, amely egy többségi uralom kormányát lebirta, még inkább lebirtá a kisebbségi, vagy ha úgy tetszik, a hivatalnok-kormányt.

Ne feledjük azt, hogy az óriási anyagi és hatalmi eszközökön kivül a Tisza kormány jelöltjeit támogatta a tisztviselői kar is. Erre most a kormány nem számíthat. A választási kilátások tehát az ellenzékre sokkal kedvezőbbek most, mint volt január 26-án.

A másik terv t. i. egy u. n. felelősségtelen hivatalnok-minisztérium kinevezése pedig a magyar alkotmány ellen volna, — amely az országgyűlésnek felelős magyar minisztériumot ismer csak. Erre a nemzetnek csak egy válasza lehetne: a passzív rezisztencia, a tétlen ellenállás, t. i. ujonozot nem adunk, adót nem fizetünk stb. Lehetne még egy másik is t. i. a cselekvő ellenállás, magyarul szólva, a forradalom. Csak hogy ilyenre még csak gondolni is vétek, elkerülni pedig kötelessége királynak és nemzetnek egyaránt. Mi bizunk az isteni Gondviselésben, hogy nemzetünket és királyunkat ilyen borzalmas csapástól meg fogja óvni, király és nemzet meg fogja találni a közös utat, melyen az ország békéjét és jövő boldogulását közös egyetértéssel, kölcsönös bizalommal fogják munkálni. Ezt megsérteni és teljesíteni kötelessége

uralkodónak és parlamentnek s ha ez megtörténik, akkor még minden jóra fog, mert jóra kell fordulnia.

Magyar nyelv a közös hadseregben.

— Katonai körökből. —

Malatt a magyar nép visszafojtott lélekzettel lesi a király döntését a magyar nyelvnek a hadseregben való érvényesülése iránt, azalatt a közös hadsereg magyar ezredeiben nagy izgalmat okoznak azok a naponként érkező hadügyminiszteri rendeletek, melyek a magyar nyelv irodai használata ügyében adtak ki

Eddig a közös hadseregben nemcsak az osztrák, hanem a magyar ezredeknél is a magyar altisztek közül igen kevesen tudnak érvényesülni s azoknak a keveseknek, kik valamire tudtak menni, a szolgálatvezető őrmesteri rangfokozat elnyerése volt a végző határak. A századzászlóalj- és ezredirodákba csak kivételesen jutott be magyar altiszt; ilyen is legfeljebb a szakaszvezetőségig vihette fel, mert valóságos őrmesteri rangfokozatok a német, morva és cseh altiszteknek jutottak. Megtörtént, hogy egyik másik magyar fiú, kinek kedve lett volna a katonai szolgálatra, 8—10 évig is elszolgált, mint ezimzetes őrmester, szakaszvezetői zsolddal, abban a reményben, hogy ha az ezrednél pótdíjas altiszti állás lesz úresedésben, ezt az állást el fogja nyerni. Szegény magyar fiúk csak jó későn tudták meg, hogy ez a reménységük hiábavaló, mert ha egyik vagy másik magyar ezrednél kezelő altiszti állás úresedésbe jött, arra nem az ezredbeli magyar altisztek közül neveztek ki, hanem valamelyik idegen ezredből helyeztek át cseh, vagy német altisztet, aki rangban sokkal fiatalabb volt, mint az ezredbeli magyar altisztek. Ter-

tát. Kora lezárult és utolsó pihenőjét újra Széchenyi keblén találja, aki nemrég oly megkapó melanchóliával írta neki: — Te, megrönszolt testeddel és én, nem kevésbé megromlott kedélyemmel és elkopott erőmmel: mi ketten már most csak két felet képezünk. Egyesülve — egy volnánk...

Most a történelem távlatában, egyik már valóban a mi szemeinkben. És nem csak ők csupán, hanem Kossuth és Deák is. Emlékezetünkben újra találkoznak és együtt is maradnak a nagy nemzeti cél révén, mely földi vándorutjukon összehozta őket... Széchenyi, Wesselényi, Kossuth és Deák!... Minő kor lehetett az, melynek vezérei ily hatalmas férfiak voltak! s mily különböző volt a sors, mit a Gondviselés az egy célra, egyforma nemes szándékkal törekvők számára kijelölt! Valóban: — más a magvető és más az arató, ahogy az Irás mondja: — s hányszor esik meg, hogy a jég elveri a termést s az aratást nem éri meg a szántó-vető. Így járt Wesselényi is: de jól járt, hogy „nem érttemeg az időt, amit Sám on, ki világtalanul volt kénytelen örölni a filiszteusok malmában“...

Két hatalmas kötetben, tele egykoru illusztrációkkal és értékes okmányok hasonmásaiival, írta meg Wesselényi Miklós életét és munkáit dr. Kardos Samu. Huszonöt év gondos munkája ez a vastag két kötet; nagy szorgalommal összehordott garmadája a legaprókékosabb adatoknak, részleteknek,

melyekből a szerző figyelmes kritikája megleget szeretettel rakta össze a nagy történelmi alak mozaikképét.

Amint lapot lapra forgatunk, lassanként meglevenedik előttünk a magyar reform-kor, melynek izzó lelke Wesselényi volt. A nemzeti föladataknak szinte megbirhatatlan nagyságával szemben mindenki érzi az ország erején eksekélységét, ziláltságát s a lelkesedés rövid pillanatait a osüggedés hosszú órái váltogatják, mikor pedig már harcra szólít az élet-halál harangja.

Ebben a végzetes órában áll föl Wesselényi, az erőnek, a hitnek, a rendületlenségnek képviselője; s mindenek fölött — lelkében és külső képében egyaránt magyar. Talán erősebb, mint megfontolt bölcse, talán szenvedélyesebb, mint megfontolt: de éppen ezekkel a tulajdonaival képe és forrása az önbizalomnak. Nemzete a maga szellemét látta benne; benne sejtette meg az erejét is s ennek az erőnek a hitében bátorodott föl nagy céljainak véghezvitelére. Ime, ez Wesselényi egyéniségének nagy politikai, sőt történelmi jelentősége a reform kor küszöbén.

Mint a hagyományos sérelmi politikának legutolsó, lelegezántabb s talán legnagyobb képviselője akarja átvezetni nemzetét az alkotások terére. Az utolsó magyar politikus, akitől mindenki tudta, vagy legalább sejtette, hogy oldalán a kard, nemcsak hagyományos dísz, hanem a jogok és

szabadság védelmére készen tartott fegyver is... A magyar nyelv politikai diadalát ő vitta ki: a törvénytelen katona fogdosását ő támadta leghevesebben; ő izgatott, ő obstruált törhetetlenül az országgyűlés nélkül uralkodó gubernium ellen: s a jobbagység felszabadulásának nemes gondja senkinek sem feküdt jobban a szívében, mint neki. És éppen ez dönti romlásba. Előbb közrendzavarásért, majd hűtlenség miatt fogják pörbe.

Es a nemzet, ámbár érzi, hogy e nagy fiában őt magát üldözi a bécsi hatalom: még se segíthet rajta. Deák fényes közjogi fejtegetéssel, Kölcsey védelmének művészi ereje, a rendek nyilatkozatainak zúgó adata, az egész közvélemény fölhaborodása, minden hiába: le kell törnie!

Nem használ semmit a népszerűségnek az a vakító ragyogása, mely az üldözött, bujdosó oroszánt környezte, midőn a pesti nagy árvíz napjaiban ezeket és ezeket mentett meg a pusztulástól. Végzetének be kellett telnie. A három évi börtönt ugyan nem töltötte ki egészen, de Grafenbergből, ahová kegyelemből száműzték, megtörtén, bónán, fölig megvakultan tért haza és — „polgári halottnak“ érezte magát.

A megtört Wesselényi világtalan világának utolsó fénysugara az erdélyi unió volt, melyre őt tett indítványt az 1843-iki kolozsvári országgyűlésen. Ekkor lett köz-

mészeten ez eljárás elvette a kedvüket a magyar altiszteknek a további szolgálat-tól s ha egyszer elnyerték az igényjogsultságot, menten otthagyták a katonai szolgálatot, hogy tisztességes polgári foglalkozást keressenek maguknak.

A tiszt urak pedig mindenkor nagy garral hirdették, hogy a magyar fiuknak nincs kedvük a katonai szolgálatra, különösen pedig nagy a hiány a magyar altisztekben, mit a magyar oktatási nyelv ellen szintén érvül hoztak fel. Pedig nem így áll a dolog. Magyar altisztekben soha sem lesz és nem is lett volna hiány, ha engedték volna őket érvényesülni, de szándékosan üldözték s csak ott alkalmazták őket, ahol már a szolgálat érdeke miatt lehetetlen volt mellőzni őket.

A közös hadsereg magyar ezredeinél ez a magyar altisztekkel szemben tanúsított mellőzés pár hét óta megváltozott. Az utóbbi időben ugyanis az olyan altiszteket, kiknek némi iskolázottságuk van, tömegesen vezénylik az ezred-, zászlóalj- és századirodába az irodai szolgálat elsajátítása végett. Sőt előfordult olyan eset is, hogy tisztiszolgákat, akiknek 3-4 középiskolájuk van s akik különben azért mentek el tisztiszolgának, hogy ne kellessen a durva altisztek gorombaságait tűrni és naponként az illemhelyet surolni — most bevezényelték irodai szolgálatra. Mindezt pedig az a hadügyminiszteri rendelet okozta, hogy a közös hadsereg magyar ezredeinél a hatóságokkal való levelezés magyar legyen, ami kellő számú irodai szolgálatban jártas magyar altiszt hiányában nem volna lehetséges.

Egyszersmind a hadügyminiszteri rendelet alapján, mely 10-12 nap előtt érkezett az ezredre, a magyar ezredknél eddig alkalmazva volt nem magyar ajku és magyarul nem tudó altiszteket tömegesen helyezik át a közös hadsereg osztrák ezredeihez s viszont az osztrák ezredknél eddig alkalmazott magyarul tudó altiszteket

a magyar ezredre vezénylik. — Eddig Budapestről több, mint 40 idegenajku altiszt lett sürgősen áthelyezve Ausztriába s helyükbe magyar altisztek jöttek az ezredirodába. A még ittlévő idegenajku altiszteket is értesítették, hogy áthelyezésük rövid idő alatt meg fog történni; csak addig maradnak, amíg elegendő számú magyar altiszt lesz az irodai teendőkre. A magyar altisztek között nagy az öröm, s abban a téves hitben vannak, hogy az altiszti mozgalom a magyar vezényleti és szolgálati nyelv behozatalával függ össze.

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

A református zsinat. Tegnap délelőtt folytatta a református zsinat Kun Bertalan püspök egyházi és báró Bánffy Dező világi elnökök vezetésével tárgyalásait. Az ülésen folytatták az egyházi törvénykezés részleges tárgyalásait.

A tegnapi ülés jegyzőkönyvének elbírálása után az egyházi törvénykezés előkészítő eljárásának tárgyalása következett. A 380. § t, amely a vizsgálat előkészítését írja elő, Kozma László stiláris módosítása után elfogadták. A 381. szakaszhoz, mely a vizsgálat hatánapját és helyét szabja meg, Vadász Pál és Molnár Béla nyujtanak be módosítványokat. A zsinat dr. Nagy Dezső előadó felszólalása után elveti az indítványokat és az eredeti szöveghez fogadta el. A 382. szakasz, mely a vizsgálat bizonyítékainak beszerzéséről intézkedik, egyhangulag elfogadták; ugyancsak elfogadták dr. Török István felszólalása után a 383. és 384. szakaszokat is. A 316. §-hoz, mely az egyházi bíróság tárgyalásáról szól, K. Nagy Sándor a szakasz szabatosága tekintetében, Ragályi Béla és Dombó Lajos kisebb módosításokat nyujtanak be. A zsinat az előadó felszólalása után csupán K. Nagy Sándor módosítványát fogadta el. A 380-399-dik szakaszok, melyek a tárgyalásokról intézkednek, dr. Török István, K. Nagy Sándor és dr. Nagy Dezső előadó hozzászólása után némi főként azonban stiláris módosításokkal elfogadta a zsinat.

A 400-408. szakaszok, melyek a bírói határozatokról szólnak, egyhangulag elfogadták. A 404. szakasz az ítéletek megszerkesztésének módját írja elő. E szakaszhoz K. Nagy Sándor, Segesdi Ferencz Bery József, Morócz Kálmán és Molnár Béla nyujtottak be kisebb-nagyobb indítványokat. A zsinat csakis dr. Nagy Dezső és Segesdi Ferencz módosítványait fogadta el, míg a többi indítványokat mellőzte. — A 405-408. szakaszok az ítéletek és határozat kihirdetését szabják meg, ezekhez többnyire nyujtottak be módosítványokat, amelyeket azonban a zsinat elvetett s így az eredeti szöveg fogadtatott el. A tárgyalás folyik.

Jogász elnökválasztás. A joghallgatók segítő egyesületének elnökének Soóky Benő lemondván állásáról, helyébe a jogász ifjuság ma délután 5 órakor elnökválasztó gyűlést tart. Megyéli jelölt ez állásra Hódy Béla III. jh.

Önképzőköri vita ülés. A Jogász Önképző-Társulat tegnap szabadelőadás versenyt tartott 5 kor.-nyi jutalommal. Versenytema volt: A felekezeti jogállása az Árpádok korában. A versenyben résztvettek: Bertha Jenő, Kuthy Sándor és Ovády Mihály joghallgatók, kik közül Ovády Mihály lett a nyertes.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Pénteken „Gábor diák“, ujdonság. („A bérlet.)

Szombaton „A szökött katona“, népszínmű. („C“ bérlet.)

Vasárnap d. u. „A szókimondó asszony“, színmű; este „János vitéz“, daljáték. (bérletszűnetben.)

Színházi hírek. Ma pénteken lesz a bemutatója Vávi Nagy Gusztáv 3 felvonásos pályadíjjal jutalmazott drámájának, a „Gábor diák“-nak. A dráma történeti színhelye Debreczen, 1660-ban.

Vasárnap két előadás lesz, délután

jogi fogalommal a teljes nemzeti egység: — Wesselényi, hatalmas karjának végső erőfeszítésével taszítja félre a végzet öklét, mely századok óta elválasztva tartotta a magyartól a magyart.

Aztán, mikor fordult az idők sora s ő már érzi, hogy Kossuthnak nem barátja, nem tanácsadója többé, csöndesen félreáll s családjával együtt elvonul Graefenbergbe... „De mikor nemzete ügyének elbukása és a legjobbak gyalázatos kivégzése után az osztrák hóhérok még mindig honfivérre szomjuhoznak, mikor barátja, Ujfalvi Sándor, azt írja neki, hogy Erdély hadi kormányzója, Urbán generális, azzal fenyegetőzik, hogy ha Wesselényit kézre keríti, az első fára felköteti: — akkor a beteg és vak oroszán oda hagyja biztos menedékét és visszatér hazájába. Kész a vértanu halálra is. Utközben azonban meghül, tüdőgyulladásba esik s már, mint halálos beteg érkezik Pestre, 1850. április 21-én.

Az, amit eddig irtunk, még csak váza se lehet annak a hatalmas alkotásnak, amit dr. Kardos Samu épített a nagy Wesselényi emlékének. Több, mint 1100 lapon ír róla egyforma rajongással, megtámogatva a magyar ítéletét, leszárt történeti kritikáját az egykoru okmányok és bizonyítékok sorozatával, amelyeknek láncolatában ninesen hézag. Gondolatait nem cifrázza, nem cizomázza fölhalmozott szóvirágokkal: nemes

páthozán, mely megveti a retorika üres fogásait, nyoma sincsen az erőltettségnek: mint a nagy folyó, mely méltóságosan humpolyog széles medrében, olyan a Kardos stílusa, hullám után siklik tova, csillogva, ragyogva a mindent átfogó sugaras elme fényében...

Kardos munkájának igazi becsét azonban még sem az irodalmi kvalitás adja meg, hanem az a módszer, amelylyel lefejt az egyénről mindent, ami benne korával, többi társaival közös, hogy annál tisztábban láthassuk azt, ami az egyénben egyedül a génusz ajándéka, a természet rejtélyes titka s örökké megmagyarázhatatlan. Lemond a képzelem hatalmáról az igazság javára. Bizonyítékokat keres az adatokban az értelem számára, nem pedig élesztőt a képzelemnek. Az életrajzi adatok, az apró részletek, amelyek szerteszórva lappanganak, mind megannyi parányi, színes darabkák, melyeket a kritikus gondosan összegyűjt. A csoportosítás munkáját azonban már a pszichologus végzi: — s ily módon lesz Kardosnál szinte exakt tudomány a történelmi kritika.

Ennek egyik fényes példája Kardos könyvének az a része (II. köt. 372. s köv. lapok), ahol egy nagy történeti tévedést igazít helyre. Eddig ugyanis, Horváth Mihálytól kezdve, minden történet-írónk úgy írta meg az 1848. decz. 6-iki nevezetes éjjeli tanácskozás lefolyását, hogy azon Wesselényi

is jelen volt, sőt a tanácskozást ő kezdte meg s azt javasolta, hogy a nemzet „meghajolva a kényelenség hatalma előtt“, fogadja el a manifestumokat, ismerje el királyait. Ferencz Józsefet s tegye meg ezzel az első lépést a még nem lehetetlen békés kiegyenlítésre...

Ezzel a tévedéssel szemben, mely Wesselényi részéről egész életének megtámadását jelentené, Kardos kimutatja, hogy Wesselényi ott se volt azon a gyűlésen, hanem Graefenbergben tartózkodott: tehát a történelem ítélőszéke előtt se tartozik semmi felelősséggel azokért a dolgokért, amik akkor és ott történtek.

Tulmenna a bírálat szűk keretén, ha az ily fontos részletek mindegyikével külön foglalkoznánk, de ez nem is lehet föladatunk: — helyt áll a munka magáért is. Csak azt említjük még meg, hogy a díszes bőrhátú köteteket elől a nagy Wesselényi preseldomborművé képe és a családi czimer díszíti, a könyv papírosa vastag famentes, a munka értékét 40 kép és külön melléklet emeli, ami különben a Légrády Testvérek műintézetének az érdeme. Mindamellett a két vastag kötet ára aránylag csekély: 80 korona.

Zigány Árpád.

szíre kerül a „Szókimondó asszonyág” című színmű félhelyárakkal. Este Bakonyi Károly és Kaosch Pongr. cz 3 felvonásos daljátéka, a „János vitéz” kerül szíre tizenhatodszor.

Hétfőn lesz a bemutatója Lehár Ferencz 3 felvonásos operettjének, a „Mulató Istenek”-nek.

Arany patkó. Az Arany patkó előadására megtelt a színház. Az előadás jó volt, miben különösen Hahnel Arankának, Krémernek, Faragónak és Palágyinak volt része.

Tap lozal Dezső vendégjátéka. — Tapolcai Dezső, a debreczeni színháznak néhány év előtt nagy elismeréssel s megérdemelt méltánnyal körülvett művésztárgja, jelenleg a Vígsház kiváló művésze tíz nap mulva Debreczenbe jön s néhány estén vendégszerepelt fog színpadunkon. A vendégszereplés már befejezett dolog, csupán az akkor szíre kerülő darabok megválasztása nem történt meg még.

A jövő hét műsora. Makó Lajos színgazgató a jövő hét műsórát a következőleg állította össze. Hétfőn, kedden és szerdán, tehát háromszor egymásután adják elő „Mulató istenek” című új operettet. Csütörtökön Vályi Nagy Gusztáv debreczeni szerző drámája „Gábor diák” kerül szíre. Pénteken „Casanova”, operettet Szombaton a „Hajduk haduagya” operettet játszzák. Vasárnap délután a „Szökött katoná” népszínművet, este pedig a „Ristartós királykisasszony” operettet játszzák.

Debreczen város nagyérdemű Közönségéhez!

— márczius 24.

Debreczen sz. kir. város muzeuma a Csokonai ünnepek alkalmával f. évi május havában fog ünnepélyesen megnyitvatni.

Addig is minden szombaton délután 2—4-ig s vasárnap délelőtt 10—12 ig. Egyháztér 2. sz. I em. ideiglenes helyiségében, az érdeklődők által megtekintethető

E muzeum egyik főhivatása a város multjára vonatkozó minden okirat, levelezés, emléktárgy összegyűjtése, megőrzése s közzsemlére bocsátása.

Ezen hivatásának természetesen csak ugy felelhet meg, ha abban polgártársaink jóakarata s áldozatkészségére is számíthat.

Hány olyan, mi forgalmi értékkel sem bíró irás, nyomtatvány, könyv, a népelet mult szokásait, viseletét feltüntető eszköz, ruha, kép stb. kallódik s vesz el egyszerű közönytől, amelyek összegyűjtve s megőrizve a kutatóknak s utódoknak megbecsülhetetlen kincsét képeznek.

Teljes bizalommal bátorkodunk a város minden jóra s áldozatra kész polgárságához fordulni, kegyeskedjék minden, bármily csekélységnek látszó, fent jelzett, a muzeumba illő tárgyat a város muzeumának akaráján-dék, akár — tulajdonjog fentartásával — letét képen átadni.

Minden tárgyról elismervény szolgáltat s az illető tárgy örök időkn át, a nemes ajándékozó nevével ellátva őriztetik meg.

A gyűjtemények tűz s betörés ellen biztosítva lévén, azokért minden irányban jóállást vállalhatunk.

Bizonyára mindenki szívesebben látja bármily becses ereklyéjét is biztos helyen, a tudományos közkincese sorában, mint otthon, félre téve eldugva.

Hazafias tisztelettel kérjük Debreczen városa minden nemes és áldozatkészségre megnyerhető n. é. közönségét: a birtokukban levő muzeális tárgyakkal szíves átengedésére.

Azon reményben, hogy kérelmünk nem leend eredménytelen, vagyunk

kitűnő tisztelettel:

Oláh Károly, Lőfkovits Arhur,
városi tanácsos, Péter Gábor,
av. muzeum felügyelője. a városi muzeum
id. őrei.

NAPI HIREK.

— A Hortobágy hasznosítása.

A Hortobágy értékesítése és hasznosítása ügyében kiküldött bizottság legutóbb tartott értekezletén elhatározta, hogy javaslatot terjeszt a közgyűlés elé, hogy a Hortobágyból 10 000 holdat kiszakít és értékesít. A tanács az értekezletéről felvett jegyzőkönyvet a márczius 30 án tartandó közgyűlés elé terjeszti azzal, hogy a bizottságot egészítse ki, hogy végleg határozzanak ebben az ügyben.

— Teljes tanácsülés. Ma délelőtt Kovács József polgármester elnöklésével teljes tanácsülés volt, mely alkalommal a márczius hó 30 án tartandó közgyűlés tárgyait készítették elő.

— Ülés a kamaránál. A kamara kereskedelmi osztálya tegnap délután ülésezett Szent-Királyi Tivadar elnöklése alatt. Tárgyalta az osztály a fővárosi malom egyesület és a vidéki malom iparosok orsz. egyesületének iratát, melyben arra kérték a kamarát, hogy lépjen fel azon vissza és egyoldalú kedvezmények ellen, melyek ma a dalmát malmok bírnak, minthogy az ottan régi szabályok alapján fennálló és a vámszövetség intézkedéseivel is ellentétben levő fogyasztási adó alól mentesek lévén, így a magyarországi malmokkal szemben egyenlőtlen kedvezményezett helyzetben vannak. Ezen a magyar malmok oda irányuló exportját szinte lehetetlenné tevő visszaszám helyzet megváltoztatására indított mozgalmat a szakosztály a kamara támogatására ajánlotta.

— Új ügyvédek. Polgár Dániel dr., városunk szülötte, az ügyvédi vizsgát Budapesten sikerrel letette. Polgár dr. Debreczenben nyitja meg ügyvédi irodáját.

— A katolikus kör hangversenye. A róm. kath. főgymnásium dísztermében nagy és disztigvált közönség jelenlétében tegnap délután folyt le a téli hangverseny ciklusnak befejező előtti száma. A hangverseny, mint mindegyik magas színvonalon állott. A műsor első számát Boros Lajos töltötte be. A két gránátost énekelte izléssel, nagy tetszés mellett. Jászai Rezső dr. a kath. főgymnásium igazgatója ötletes, élvezetes és gyönyörrel hallgatott szabad-előadást tartott uti élményeiből. A műsor fénypontja következett ezután. Balkányi Emil dr.-né sz. Bódi Ella énekelte. Gyönyörű, erőteljes, csillogó hangja lázba ejtette a közönséget és percekig tartó tapssal jutalmazták a nyújtott élvezetért. A műsorban közreműködtek még Olesniczky Etel zongorán, Drumár János felolvasással és ifj. Szilágyi Imre hegedűn, mindegyik nagy tetszést aratva.

— Kossuth halálának emlékezete. A Magyar Irodalmi Önképző Társulat szombaton, 25-én este Kossuth halálának évfordulójának emlékeztetőre ünnepi gyűlést tart a következő tárgysorozattal.

1. Emlékbeszéd. Tartja: Kovács János hittanhallgató.

2. Kossuth üzenete. Irta és szavalja: Kiss Endre joghallgató.

3. Felolvasás. Tartja: Deák Ferencz joghallgató.

4. Szaval B. Kiss Pál joghallgató.

A debreczeni székely társaság választmányának folyó évi márczius hó 26 án délelőtt 11 órakor a „Jogász- és tisztviselői kör” helyiségeiben (Degenfeld-tér 2. sz.) ülést tart. Tárgy: folyó ügyek és a közgyűlés előkészítése.

— Rejtélyes haláleset párba. Székesfejérváron roppant feltűnést kelt Feich József 21 éves honvéd önkéntes rejtélyes halála. Néhány nappal ezelőtt ugyanis súlyos sebekből borítva a gyáli-uton levő honvédkórházba szállították Feich Józsefet. Az arcza csupa vér volt és egy nagy vágás húzódtott végig rajta. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy jobb kezének ütőere is teljesen át van vágva és hogy a sebesülések minden valószínűség szerint kardtól származnak. A kórházban nyomban hozzáfogtak a sebesült orvoslásához, de már késő volt, nem segíthetnek rajta.

Utban a kórház felé ugyanis a szerencsétlen önkéntes eddig még ismeretlen okból vérmérgezést kapott s a kórházbaszállítás napjának estéjén borzasztó kínok között kiszenvedett. A titokzatos ügy óriási izgalmat keltett s az a hír van elterjedve, hogy az önkéntes súlyos feltételek mellett vívott kardpárba áldozata. Ellenfelének a nevét nagyon titkolják, de annyi már is kiszivárgott, hogy egyik felebbvalójával vívott még pedig valami szerelmi ügyből kifolyólag. A katonai hatóságok szigorú vizsgálatot indítottak ez ügyben, de egyelőre megtagadnak minden fevilágosítást.

— Debreczeniek a szentföldön. Megemlékeztünk arról, hogy egy Keletre rendezett kiránduló társasággal Debreczenből is többen elutaztak. A debreczeniekkel utazott Krausz Vilmos főrabbi, akitől 15-iki dátummal Kairóból a mai postával egyik itteni ismerőséhez levél érkezett, melyben a többek közt ezeket írja:

Ma márczius 15 én, mint magyar nemzeti ünnepen a kairói izr. templomban tartott beszédemben megemlékeztem e nap jelentőségéről, áldást könyörögve drága szép hazánkra, melytől tengerek és világrészek, most elválasztanak.

A beszéd alapigéje a következő zsol-tár ige volt; „A tenger vizének sokasága nem bírja eloltani a mi hazaszeretünket”.

Krausz Vilmos hazafias gondolkozására vall ez a ténykedése, amelyből kitűnik, hogy távol keleten sem felejtkezett el a magyar nemzet dicső napjáról márczius 15-ről.

— Mulatság a siketnémák intézete javára. A kereskedő ifjak dal-köre jövő hó 8-án este a „Bika” dísztermében estélyt rendez. Az estély jövedelmének felét a siketnémák intézete javára adják.

— Utoza a Homokkertben. A homokkerti lakók azt kérték a városi tanács-

tól, nyisson nekik egy rendes utcát. A tanács mielőtt a kérelem felett határozott volna, a mérnöki hivatal bizta meg, vizsgálja meg szükséges-e és lehetséges-e ott utcát nyitni. A mérnöki hivatal az utca nyitását szükségesnek találta és a tanács feljlesztette is a homokkertiak kérelmét, de miután erre a célra a városnak fedezete nincs, csak az eszeiben rendelni el az utca nyitást, ha a költségeket a lakosság arányosan viseli. A homokkertiak ezen határozat ellen feleltek a közgyűléshez. A közgyűlés a tanács határozatát helyben hagyta mi ellen a homokkertiak újabb felelkezést jelentettek be. A tanács azonban a felelkezést, a törvény alapján, mely azt mondja, két egybehangzó határozat ellen nincs felelkezés, elutasította. — A homokkertiak ebben sem nyugodtak meg, a felelkezést elutasító határozat ellen felfolyadással éltek a közgyűléshez. A március 30-án tartandó közgyűlés határoz a homokkertiak kérelme felett.

— **Halálozás.** Tegnap délután meghalt Winiák Ferenc volt anyakönyvvezetőségi hivatalnok. A darék, rokonszenves fiatal ember régibb keletű sorvadtó veséjében szenvedett. Ezelőtt két három héttel megvált az anyakönyvi hivatalból, mert a törvényszékhez lett áthelyezve. Azóta folytonosan betegeskedik. Allapota napról napra rosszabbra fordult, míg végre tegnap megváltotta szenvedéseitől a jólévi halál. Elhunyt ismerősei körében is általános, mély részvétet keltett.

— **Részeg talyigás.** Nagyon sokat talált beszédni a jóféle nyakolajból Szaluk Károly talyigás, aki berugott állapotban éktelen ordítást vitt végbe az utcán és hatalmas népcsovéletet idézett elő. A nagyhangú atyafit a poszton álló rendőr csendességre intette, de eredménytelenül, mert ezzel csak olajat öntött a tüzre. Végre is néhány társa segítségével bevitte a rendőrségre.

— **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál legutóbbi kimutatásunk óta a következő halálozásokat jelentették be: Csapó Lajos ev. ref. 5 hónapos, Schvarev Aranka izr. 8 hónapos.

— **Szerencsétlenül járt napszámos.** Kukoriczát morzsoló Gál Imre mikespéresi napszámos. A morzsológép, míg Gál pillanatra féltre nézett, odakapta a jobb kezét és az ujjait teljesen szétroncsolta. A debreczeni kórházban ápolják.

— **Tolvaj cseléd.** — Varjassy János Veres-utca 19. szán alatti lakos panaszt emelt a rendőrségen Nánási Gábor cseléd ellen. Varjassy azzal vádolja a cselédet, hogy tőle kabátot, csizmát és más ruhanevet ellopott, aztán megszökött. Keresik.

Revolverses dáridók.

— Saját tudósítónktól. —

— márcz. 24.

Egy nagyváradai mulatóban tegnap megdöbbentő esemény történt, súlyos baleset, amelynek előidézésében szomorú része van annak a félelmetes és veszedelmes divatnak, amely Nagyváradon lábrakapott mostanában. Alig egy hete, hogy egyik nagyváradai lap szövé tette a mulatózó urak texasi izü szokását, amiről ré-

müldözve beszél minden éjszakás ember Nagyváradon. Éj idején ugyanis kéz veszedelem betévedni kávéházba, vendéglőbe, orfeumba, ahol hangosabb a mulatság, mert úgy röpdösnek a revolvergolyók, mint a konfetti Óbudán. Ez a legújabb, egyszerűsített a legkedvesebb virtus, amit a maguk mulatására és a békességes emberek elrettentésére eszeltek ki jókedvű ur-emberek.

Tegnap a Körös-utcai Szabó-féle orfeumban az asztalok körül több előkelő társaság mulatott. Ejjelután mikor a jókedv már magasan lobogott, egyszerre revolverlövés dördült el. Az asztalok mellől riadtan ugráltak föl az emberek, egy fiatal katonatiszt pedig halálsápadtan kapott a kardjához s a következő perczben odafutott a terem közepére:

— Ki volt az, aki rám lőtt?

Csakhamar kiderült azután, hogy a katonatisztet, aki hadnagy a 87. gyalogezredben, vele mulató hadnagy bajtársa sebesítette meg.

A revolver golyó, melyet a hadnagy széles kedvében a kályhába lőtt, visszacsapódott s barátjának bal karját furta át.

A katonatiszt sebet kimosták, aztán a hadnagy kihajtatott a kórházba, ahol kötésekkel látták el a sebet, amelyet veszélyesnek tartanak az orvosok.

TAVIRATOK.

A „Debreczen“ eredeti távirata.

A király döntése.

— Tisza a királynál. —

Budapest, március 24. Tisza István gróf ma reggel jelentkezett a kabinetirodában, hogy a királyhoz kihallgatásra akar menni.

A kihallgatás 10 órakor megtörtént. A király fél óra hosszat tartotta magánál Tiszát, aki előadta, hogy a helyzetben új fordulat nincs, a szövetség elleniek ragaszkodnak a koalíció programjához.

Szó volt arról is, hogy Rakovszkynak nem sikerült a néppártot koalícióból kiugrasztani.

Elmondta Tisza azt is, hogy az udvari ebéden megjelent képviselőktől milyen választ kapott.

A kihallgatás után a miniszterelnöki palotába ment, ahol az az újságíróknak, annyi azonban újságírók már várták. — Tisza nem akart semmit sem mondani mégis kiszivárgott, hogy Tisza a királynak azt mondta: a válságot nem lehet tovább halasztani, a döntésnek meg kell történnie.

Vagy hajonljon a király a koalíció felé, vagy a szabadelvűpártból alakítson kormányt.

A király talán már holnap végleg dönt a válság ügyében.

Az a hír, hogy a király Széll Kálmánt és Hieronymit fogadná, nem való.

Ujabb kihallgatások iránt semmiféle intézkedés nem történt.

Andrássy két napi tartózkodásra Töketeresre utazott.

Öngyilkos technikus.

Budapest, március 24. Viktor Aladár a műgyetem végzett hallgatója, a Baross-utca 57. sz. lakásán, ma reggel idegrohamában a függőnytartóra felakasztotta magát és meghalt. A sok tanulás zavarta meg elméjét, gyógyítóintézetben is volt, de később újra sokat tanult és pillanatnyi elmezavarban ma reggel felakasztotta magát.

Értekezlet Kossuthnál.

Budapest, március 24. Ma d. e. Kossuth Ferenc lakásán bizalmas értekezlet volt, amelyen Rakovszky akciójával foglalkoztak, amelynek az a célja, hogy a koalíciót szétrobbantsa.

Eközben híre jött, hogy Rakovszky egy újságíró előtt kijelentette, eszébe sem jutott a koalíció szétugrasztása. A vezérlőbizottság egy és más eszeleményét nem helyesli, de ott még nem tart, hogy a fürdő vízzel együtt a gyermeket is ki akarná önteni.

Tőzsde.

Budapest, március 24.

Buza	1905 áprilisra . . .	18 52
Buza	1905 októberre . . .	18 86
Rozs	1905 áprilisra . . .	16 70
Rozs	1905 októberre . . .	14 86
Tengeri	1905 májusra . . .	15 04
Zab	1905 áprilisra . . .	14 88
Zab	1905 októberre . . .	14 04

Készárú: 5—10-el olcsóbb.

VEGYES HIREK.

* **Hoch az asszonyokról.** Hoch, az amerikai kékszaki, akit többrendbeli gyilkosság és polygamia miatt ítéltek börtönre, a filozófálódásra adta magát s a nők kishitűségéről elmélkedik rezignált hangon. Börtönében meglátogatta egy újságíró, aki előtt a következőket mondotta:

— Azt hiszi ön, hogy azért jöttem hozzám feleségül az asszonyok, mert szerelmesek voltak belém? Szó sincs róla! Az asszonyok azt hitték, hogy tiszta ember vagyok. Az asszonyok a legnagyobb fokban azok s minden eszelekedetüknek egoizmus

a rugója. A nők azt hitték, hogy sok pénzem van s a lakodalom után rendesen átadták pénzüket abban a reményben, hogy még többet kapnak majd érte.

Majd általánosan beszélt az asszonyokról s Zarathusra i ihletéssel mondotta a következő aforizmákat:

— Pénz nélkül nem házasodnék többé (!), mert a pénz az egyetlen vigasza a férjnek azokért a csalódásokért, — amelyek várnak rá (!)

— A házasság rosszabb a lutrinál. Először az örök szerelemre esküszünk, aztán — szeretünk örökké esküdni.

— Gyakran mondtam a nőknek, — hogy kész volnék érettségem meghalni s később megbántam, hogy meg nem haltam érettségem!

— A házasság a paradicsomban kezdődött; de kíváncsi vagyok, hol fog végződni.

Szegény Hoch! Ha elkerüli a halálos ítéletet, kandidálni lehetne valamelyik egyetemen — a szerelem tanszékére.

* **Szabósztrájk Aradon** Az aradi szabóságok beszüntették a munkát és sztrájkba léptek. A béketárgyalások egyidőre teljesen meghiúsultak s a munkások kivonultak sztrájktagyájukra: az Erdélyi-kávéház nagy udvari helyiségébe. E helyiséget azonban ma műhelyülé alakítják át s holnap megkezdí működését a sztrájkoló legények s a velük egyetértő kismesterek üzemi-műhelye. Ezt a műhelyt a titkos sztrájk-alap és a nemzetközi szervezet támogatja. A munkások mozgalmá oly jól van szervezve, hogy a sztrájkot hónapokig is folytathatják. A sztrájkoló segédek száma kétszázötven. Igen jó hangulatot keltett a sztrájkolók között a hír, hogy a kassai bérharoz a segédek győzelmével végződött. Aradon kívül még Nagykikindán van mostan szabósztrájk.

Pályázat tanulmány-utazási ösztöndíjakra.

— márczius 24.

A debreczeni kereskedelmi és ipar kamara pályázatot hirdet egy 600 (Hat-száz) koronás és négy egyenkint 300 (Háromszáz) koronás tanulmány-utazási ösztöndíjra. A 600 koronás ösztöndíjat a keresk miniszter ur adományozta, a 300 koronásokat pedig saját pénztára terhére a kamara. A 600 koronás állami ösztöndíjjal feltétlenül igazolandó, hogy a pályázó katonai kötelezettségének eleget tett s megjelölendő, hogy vajon biztosítva van-e előre is egy megfelelő külföldi gyárban vagy műhelyben való alkalmaztatás, esetleg valamely külföldi szakiskolába való felvétel. A pályázóknak (kiskorúaknál a szülőknek) kötelezettséget kell vállalni az iránt, hogy, az ösztöndíj különbeni visszafizetésének terhe alatt, vissza fog térni hazájába és külföldön szerzett ismereteit itthon fogja értékesíteni.

Ez ösztöndíjak elnyeréséért pályázhatnak oly törekvő és jó előképzettségű iparos vagy kereskedő ifjak, kik a debreczeni kamara kerületében (Hajdu, Bereg, Jásznagykunszolgok, Máramaros, Szabolcs, Szatmár és Ugocsavármegyék területén) illetőséggel bíró iparosoknak, kereskedőknek, avagy más foglalkozásu egyéneknek ipari pályán élő gyermekei, avagy másod-sorban, akik bár idegen illetőségek, de

tanonczképzésüket a kamara területén nyerték s szakbavágó segédi foglalkozásban itt legalább három évet töltöttek. A felsőbb szakiskolákat végzett ifjak előnyben részesülnek.

TÖRVENYSZÉK.

A Máramarosszigeti Takarékpénztár bukása. Részletesen megírtuk annak idején a Máramarosszigeti Takarékpénztár bukásának történetét, mely szomorú világot vetett a máramaros megyei vagyoni belbiztonsági állapotokra. — 1896-ban teljesen váratlanul esdöbe került a Felvidék egyik legnagyobb takarékpénztára: a „Máramarosszigeti Takarékpénztár r. t.“ A bukás nagyarányú volt, amennyiben az intézet passzívája közel három millió koronára rugott s közvetlenül utána valami tíz felvidéki kisebb pénzintézet jutott esdöbe, melyek a megyei főintézetre támaszkodtak. A katasztrófának — mely különösen a népet s a kisvagyonu középosztályt sújtotta keményen — főoka a pénzintézetnek egy Haasz Miksa nevű egyénnel való összeköttetése volt, kiért a takarékpénztár lassankint közel két millió korona erejéig váliait kezességét. Haasz Miksa ekkor egyszeren esdöt mondott s magával rántotta a takarékpénztárt is. A esdö megnyitása után évekig tartott a takarékpénztár ügyeinek lebonyolítása, míg végre a esdöbíróóság a hangosan megnyilatkozó kívánalmaknak eleget téve, elrendelte a pénzintézet vezetésének megvizsgálását. E vizsgálat eredményeként a bíróság vád alá helyezte a takarékpénztár négy igazgatóját és két tisztviselőjét. A vád ellenük gondatlan kezelés, vétkes bukás, illetve hűtlen kezelés miatt indult meg. A vádlottak, névszerint Szöllősy Antal, Héder János, — Szöllősy Lajos és Draskóczy Gábor igazgatók, Páris Oszkár könyvelő és Haasz Miksa évek óta voltak e váddal terhelve, míg végre 1902 május havában került az ügy végítárgyalásra a máramarosszigeti törvényszék elé. A tárgyalás nagy érdeklődés mellett folyt le s a vádlottak helyzetének tisztázására három országgyűlési képviselő, Bakonyi Sámuel, dr. Bartha Ödön és Papp József látták el a védelmet s a főispán, az azóta fiumei kormányzóvá lett Roszner Ervin báró is élénk érdeklődést mutatott a pör iránt. A pör hat napi tárgyalás után az összes vádlottak felmentésével végződött. A bíróság kimondotta, hogy bár a könyvek vezetése nem kifogástalan, a család bukást megállapítani nem lehet. Böszörményi László főügyész helyettes felebbezése folytán a debreczeni ítélőtábla elé került az ügy. A tábla Szöllősy Antalt, Páris Oszkárt és Haasz Miksát bűnösnek mondotta a vétkes bukásban és ezért fejenként 1000 korona pénzbüntetésre ítélte. Ez ítélet ellen a főügyészség sulyosbitásáért, az elítéltek pedig felmentésük végett jelentettek be semmisségi panaszt.

A kir. Kuriai III. b. ntető tanácsa Bömches Gyula elnökle alatt tegnap foglalkozott ez ügygyel. Az elnök a tárgyalás elején bejelentette, hogy a vádlottak semmisségi panaszukat visszavonták, mire Tassy Pál koronaügyész-helyettes kérte az ügynek harmincz napra való elnapolását, mely időn belül nyilatkozni fog, hogy a koronaügyész fentartja-e semmisségi panaszát. A tanács a kérelemnek helyt adott.

Néhány szó a csontporhanyóságról.

Az idei száraz év sok helyen felújította ezen veszedelmes betegséget, még oly vidékeken is, ahol ezelőtt csak szórványosan mutatkozott.

A betegség előjele a csont érzékenysége, mely a csonthárttyáktól és a csuklók gyengeségétől ered.

Idősebb állatoknál a mész és foszforsav hiánya az ugynevezett nyalási vágyat idézi elő, mely különösen akkor mutatkozik, ha az állatok sok tejsavat tartalmazó takarmányt kapnak.

A tejsav ugyanis oldólag hat a csontokban már lerakódott foszforsavas mészre is, amint az egyes újabb kutatások beigazolták.

A csontporhanyósággal csaknem azonos a rahitisz (angol betegség) ami alatt azt értjük, hogy fiatal, még meg nem keményedett csontu állatnak törekeny a csontozata; a csontporhanyóság pedig ezzel ellentétben nem más, mint öreg és már megkeményedett csontu állat csontozatának megporhanyulása.

Ha fiatal állatok kevés meszet és foszforsavat tartalmazó takarmányon tartatnak, normálisan növekednek ugyan, de csontozatuk nem bír megkeményedni, mivel meszet csak minimális mennyiségben kap, — puha marad s a lábtörések igen gyakoriak lesznek.

Ha valamely állat rachitisban szenved, később testi fejlődésben is elmarad, s korántsem mutat olyan testalakulást, amilyen korának megfelelően, s legtöbb esetben hasznavehetetlen lesz.

Számtalanszor beigazolt dolog az is, hogy ha az anyaállat csontporhanyóságban szenved, ivadéknál is gyakori lesz az angolbetegség.

A normális összetételű, azaz rendesen fejlett csont háromnegyed része foszforsavas mész tartalommal bír, csak egynegyed részét képezik szerves anyagok, zsír stb. míg a rachitisban szenvedő állatnál ezen arány épen megfordított s így könnyen megmagyarázható lesz a csont törekenysége, hajlékonysága is, az ezen betegségben szenvedő állatok hasznavehetetlensége is.

Ezen betegség ellen igen sikeresen védekezhetünk azáltal, ha a takarmány mész és foszforsav hiányát mesterségesen pótoljuk, praecipitált foszforsavas mész etetésével, melyből naponként egy felnőtt marhára 30-40 grammot számíthatunk, melyet vagy a takarmányra hintünk el, vagy pedig az abrak közé keverve etjük fel.

Fejős tehének leggyakrabban szenvednek ezen bajban s vemhes állatok is, ezért olyan vidékeken, hol a csontporhanyóság gyakori betegség, soha sem szabad elmulasztani a foszforsavas mész etetését, különösen vemhes állatoknál nem, mert különben, mint fentebb láttuk, az ivadék igen megsínyli azt, hogy anyja hiányosan tápláltott.

Az ökrök már ritkábban szenvednek ezen betegségben, de annál inkább s annál gyakrabban fordul elő a bikáknál.

A foszforsavas meszet csak megbízható czégnél, mint a Hungaria vegyi ipari termékek gyárában, Budapesten vásároljunk.

REGÉNYCSARNOK.

A ssodaszeműveg.

Irta: Benda Jenő.

A nép zúgott, de a kíváncsisága erősebb volt, mint a haragja. Az emberek sorban föltek a szeműveget. És látták. A kádi látta, hogy a felesége csakugyan a spálik hadnagyát szereti. Nyilvánvaló lett, hogy az istenfélő mollah csakugyan elikkasztotta az Allahnak szenteit pénzeket. S nem maradt rejtekben a kegyeskedő szemforgatása, az apagyilkos, a testvércsaló büne, a hazug, a titkos bűnöknek áldozó szégyene s a padisah hűtlen hiveinek csalárdsága.

Mindebből pedig szörnyű háboruság kerekedett. A kádi elverte a feleségét és balálra kereste a spálik hadnagyát. A nép megkövezte a mollah-t. Testvér testvér ellen fordult, férj a feleséggel, apa a gyermekével verekedett s nem volt ház, ahol a szerencsétlen faluban béke és nyugalom uralkodott volna.

A nagy háboruság híre eljutott egész a padisah zsámolyáig. A fenséges ur ezt mondta:

— Különös eset! Hozzátok elém azt a varázslót és az ő szeműveget!

Nosza szaladtak az engedelmes szolgák. Hozták a varázslót és hozták a szeműveget.

Kérdezte a padisah:

— Miért tetted ezt varázsló?

S a varázsló felelte:

— Mert azt akarom, hogy az emberek ne legyenek buták, ne engedjék megcsalni magukat, hanem okosak legyenek s tisztán lássanak!

Mondta a padisah:

— Az én bölcseségemnek nincsen a te ostoba varázsszeredre szüksége, ámde mutasd azt a csodás szeműveget!

A padisah feltette a szeműveget s alázatos készséggel görnyedező hivein körültekintett. S látott. Látta, hogy legkedvesebb feleségei megcsalják s összeesküvést szőnek ellene. A fővezér titkon hadat gyűjt a maga számára. Látta, hogy leghangosabb hivei aljas haszonlesők, a bölcsök üresfejű nyeglik, a költők hiu önhitték, a diplomaták eselszövéők, a nép barátai tolvajok és orgazdák, a próféta papjai bűnös istentagadók. Látta, hogy senki sem az, aminek látszik s mindezek miatt az emberektől, az élettől, egész országától megundorodott.

Haragjában elrendelte, hogy a csodaszeműveget rögtön, az ő szemei láttára darabokra törjék s a porát szórják szét az ég négy tája felé. A varázslót pedig kemény pálczaütésekkel üldözzék végig az országon, vesszőzék és ütögetvén mindaddig, amíg egy leheletnyi élet marad benne; közben pedig, hogy a nép okuljon, fönsszóval kiáltozzák:

— Így jár az, aki a jó békét megrontja s ellensége az embereknek.

— Hidd el nekem fiam, az emberek vakságában és ostobaságában nagy bölcsesség vagyoni!

Ezzel fejezte be a bölcs ember az ő bolond fiának mondott történetet.

A fiu pedig hallgatott s fejét lehorgasztva, mélyen elgondolkozott. A bölcs

ember örvendezett, úgy vélvén, hogy ime, a fiu megszivleli a tanúságot.

A bolond fiu azonban egyszerre megszólalt és azt kérdezte:

— Apám, te bölcs vagy, minden dologról tudsz. Mondd, nem tudnál szerejni nekem egy olyan pápaszemet?

(Vége.)

M. A. Vasutak menetrendje

1904. évi okt. hó 1-től.

Debreczenből indul:	idő ó. p.
Budapest felé (vegyesvonat)	d. u. 8 30
Budapest felé (gyorsvonat)	d. u. 4 16
Budapest felé (gyorsvonat)	reggel 8 57
Budapest—Nagyvárad felé	d. u. 12 07
Budapest—Nagyvárad felé	este 10 31
P.-Ladány—Nagyv. felé minden kedd	d. e. 11 12
Csak P.-Ladányig	este 8 10
Csak P.-Ladányig motor menet	reggel 5 08
Szatmár—Máramarossziget felé	d. u. 8 56
Csak Szatmárig (gyorsvonat)	este 6 41
Csak Szatmárig (teher v. szem.-száll. v.)	este 7 56
Szatmár—Máramarossziget felé	éjjel 2 50
Szatmár—Máramarossziget felé (gyorsv.)	d. u. 12 07
Csak Szatmárig	reggel 5 10
Miskolc—Kassa felé	reggel 8 18
Miskolc—Kassa felé	este 6 56
Szerencs—S.-A.-Ujhely—Kassa felé	d. u. 4 11
Csak Nyiregyházig	d. u. 2 10
	m. áll. vasutól reggel 5 36
	vásártérről reggel 5 44
	m. áll. vasutól d. e. 8 09
	vásártérről " 8 16
	m. áll. vasutól " 11 07
	vásártérről " 11 16
Hajdúböszörmény—B.-Sz. Mihály felé	m. áll. vasutól d. u. 12 11
	vásártérről " 12 21
	m. áll. vasutól " 4 25
	vásártérről " 4 38
	m. áll. vasutól este 6 46
	vásártérről " 6 58
Füzes Abony felé m. áll. vasutól	reggel 4 36
Füzes Abony felé vásártérről	" 4 56
Ohát-Kőcs—Polgár felé m. áll. vasutól	d. u. 4 49
Ohát-Kőcs—Polgár felé vásártérről	" 4 28
Derecske—Nagy-Léta felé	reggel 9 36
Derecske—Nagy-Léta felé	" 4 8

Budapestre érkezik:

A reggel 8 ó. 57 p.-kor induló gy.-v.	d. u. 1 50
A déli 12 ó. 07 p.-kor induló sz.-v.	este 6 40
Az este 10 óra 31 p.-kor induló sz.-v.	reggel 5 45
A délután 4 ó. 16 p.-kor induló gyorsv.	este 9 36

Budapestről Debreczenbe indul:

A délután 12 ó. 6 p.-kor érkező gyorsv.	reggel 7 28
A délután 3 ó. 29 p.-kor érkező szem.-v.	" 9 —
Az este 6 ó. 26 p.-kor érkező gyorsvonat	d. u. 2 —
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érkező szem.-v.	este 7 05
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érkező szem.-v.	" 9 15
P.-Ladányig gyorsvonat átszállítással	d. u. 12 08

Debreczenbe érkezik:

Budapest felől (gyorsvonat)	d. u. 8 29
Budapest—Nagyvárad felől	este 6 26
Budapest—Nagyvárad felől (gyorsvonat)	éjjel 2 24
Budapest Nagyvárad felől	d. u. 2 15
Csak P.-Ladánytól	reggel 7 45
Csak P.-Ladánytól motor menet	" 5 08
Kolozsvár—Nagyvárad felől	" 7 26
Csak Szatmárról (gyorsvonat)	" 8 46
Csak Szatmár felől	d. e. 11 37
Csak Máramarossziget felől (gyorsvonat)	d. u. 8 55
Csak Máramarossziget felől	este 10 11
Máramarossziget—Szatmár felől	" 6 40
Csak Szatmár felől	reggel 7 30
Kassa—Miskolc felől	d. e. 1 31
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs felől	este 7 50
Kassa—Miskolc felől	d. u. 8 48
Csak Nyiregyháza felől	reggel 7 38
	vásártérről reggel 7 32
	m. áll. vasútra " 7 40
	vásártérről d. e. 11 18
	m. áll. vasútra " 11 23
	vásártérről d. u. 1 45
	m. áll. vasútra " 1 52
B.-Sz. Mihály—H.-Böszörmény felől	vásártérről " 8 27
	m. áll. vasútra " 8 34
	vásártérről este 6 05
	m. áll. vasútra " 6 13
	vásártérről " 9 50
	m. áll. vasútra " 9 57
Füzes-Abony felől vásártérről	d. u. 8 34
Füzes-Abony felől m. áll. vasútra	" 5 35
Ohát-Kőcs—Polgár felé vásártérről	reggel 7 44
Ohát-Kőcs—Polgár felől m. áll. vasútra	reggel 7 54
Derecske—Nagy-Léta felől	" 7 15
Derecske—Nagy-Léta felől	d. u. 8 18

Kerestetik!

egy nagy, vagy

két kisebb szoba

egyleti helyiségnek,

olcsó házbérért.

Értekezhetni

a városi nyomdában.

Lovass és Ladányi-féle

divatáru üzletét megvettük.

Az összes tömegárú Piac-
utca 7., Vecsey-házban

rendkívüli olcsó áron
eladatnak.

DONOGÁN ÉS SOMOSST

allandó főüzlete,

Kistemplom-bazár.

Eladó

40—50 métermázsa vető

rózsa krumpli

igen jutányos áron. — Felvilá-
gosítást ad Bergel Dániel
Pa.-Pallag.

Allomás: Józsakerti megálló

Az általánosan elismert kitünő

Mohai Ágnes

természetes gazdag szén-savtartalmu
ásványvíz, amely összetételénél fogva
a forgalomban levő külföldi vizekkel
szemben az első helyen áll, ugy azo-
kat minden tekintetben felülmulja
főraktára:

Mayer Jenőnél

1 literes üveg 19 kr.

1/2 " " 13 "

mélyen leszállított áron kapható.

Apró hirdetések.

Díja 10 azóig 40 fillér, minden további azó 4 fillér, vastagabb betűkkel nyomtatott azó 4 kr. 8 fillér.

Levélbeni tudakozásokra postán válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg bekezdettik. Apró hirdetések előre fizetendők.

ÓRIÁS golyvás galambok és fajbaromfi keltető tojásai kapható. Pacsirta-utca 42.

EGY teljesen új bicikli eladó. Értekezhetni Hatvan utca 29 sz. a., a délutáni órákban.

Megérkeztek !!

a tavaszi idényre a legújabb
Női divatszövetek,
Gyapju és bordúros Delainek
50 król feljebb.

Bluse selymek,
Bívatos ruhadiszek,
Csipkék, szalagok és béléssaruk

Szabó Lajos Fiai cégénél

Debreczen, Rósa-ter.

Hirlapelárusítók

felvételnek

a „Debreczen” elárusítására

városi nyomdában,

varoshaz, keresztépület.

Lakás kiadás.

A gróf Degenfeld-téri 4. számú háznál egy udvari lakás (4 szobával, konyhával, kamarával és külön kis udvarral) folyó évi május 1-től kezdve kiadó. Az újonnan átalakított lakás iránt érdeklődők felvilágosítást nyerhetnek naponként délelőtt 9 órakor a végrendeleti végrehajtóknál Széchényi utca 4. szám alatt.

Uj! Megnyílt!! Uj!

a Kossuth-utcai Maradék áruház

olcsóbb minden vegyeladásnál.

Mint hogy kizárólag rófos árut rendezünk be, a raktáron levő összes czipó, kalap, női és férfi fehérneműek, miederek, kesztyű, nyakkendő, harisnya, női és fiu ruhák, esernyők stb. fél árban árusítjuk el.

Uj!

Székely Jenő és Társa utódai

Kossuth-utca 15. sz., Gyogyszertárral szemben.

Uj!

Magvak nagyraktára Debreczenben

Kontsek Gézánál Kossuth-utca.

Valódi erfurti, konyhakerti és virágmagvak direkt behozatala a legelső világhírű forrásból.

Gazdasági magvak a legjobb fajtiszta és magas csiraképességű minőségben. — Luczerna, lóhere, quedlinburgi és hazai takarmány-répák, disz-, pázsit- és réti fűmagvak nagy választékban. — Bükköny csibehur, czukorczirok, muhar.

Kertészetemből: mindennemű évelő virágtövek, virág és konyhakerti termények plántái, virághagymák és gumók nagyválasztékban.

Remek chrysantemum tövek 10 drb. 2-80 korona. Ujdonságok 10 drb 5 korona. Legszebb cactus gyöngyikék (georginák) 10 drb 3-60 korona. Ujdonságok 5 korona. Japáni liliomok, tubarózsák, begoniák, Japáni iris, Crozy és orchidea virágu Cannák igen olcsón.

Nagy képes árjegyzék kívánatra.

■ Lóhere magvakban igen előnyös ajánlatot tehetek. ■

